

Javaslat a
„CÍMEREK A PÁPAI KÖZÉPÜLETEKEN ÉS EMLÉKMŰVEKEN”
Települési Értéktárba való felvételéhez

Készítette:
Somfai János

Pápa, 2019

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI:

1. A javaslatot benyújtó (személy / intézmény / szervezet / vállalkozás) neve:

Somfai János

2. A javaslatot benyújtó személy vagy kapcsolattartó személy adatai:

Név: Somfai János

Levelezési cím: 8500 Pápa, Eötvös J. u. 18.

Telefonszám: 89/314-908

E-mail cím: somfai.hajni@gmail.com

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI:

1. A nemzeti érték megnevezése:

CÍMEREK A PÁPAI KÖZÉPÜLETEKEN ÉS EMLÉKMŰVEKEN

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

A mellékletben található címerlista minden eleméhez hozzá van írva.

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

- települési   tájegységi   megyei   külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A beadvány célja

A gyűjtés célja: Pápa város területén emlékműveken, templomokon, középületeken, és ezek nyilvánosan bejárható tereiben látható bútorzaton, berendezéseken feltűnő címerek és címerszerű elemek felderítése. Kivételt képeznek a temetők építményei és (néhány kültéri felekezeti jelképtől eltekintve) a nem címer jellegű vallási szimbólumok. A *javaslat* elsődleges célja: eme címerek és címerszerű ábrázolások elemzése által a pápai öntudat felébresztése, erősítése és a műveltség gyarapítása.

A címerek jegyzékbe vételének ismérvei

Ebben a pályázatban címernek minősülnek a középületek és emlékművek létesítéskor eleve az épület, építmény *részeként, tartozékaként* épített, kőből, márványból, kemény díszvakolatból, fémből készített címerek. Címernek számítjuk a templomok, egyes intézetek *belső* berendezéseinek legtöbbször fából, esetleg márványból faragott, gravírozott, ritkábban üvegtáblára matricával vagy homokszórással felvitt címereit. Kivételesen felvettünk egy *mozdítható* műalkotást, egy festményt is (Fogadalmi kép), amit mérete és várostörténeti jelentősége erősen indokol. Emléktáblák és emlékoszlopok címerei közé emelkedtek egyes *korábbi pecsétek* (Alsóváros, Felsőváros).

Címerként szerepel néhány olyan, sokszor *szoborként, pajzs nélkül* ábrázolt címer-elem is, mely önmagában is jellemző motívuma egy-egy jelentős címernek (kettős kereszt, Szent Korona, turul, holló), vagy helyi címernek (eperfa, rózsacsokor) illetve közismert, *felekezeti önazonosságot* kifejező jelkép, vagyis címer-szerepű, *címerszerű szimbólum* (betl.csillag, kakas).

5.1. A nemzeti érték rövid története

A történet leírásának módszere:

A javaslatban szereplő nagy számú címeres épület és emlékmű egy-egy címerének a létesítése, sorsa vagy utóélete számos esetben közel azonos, vagy párhuzamos, tehát *csoportosítható*. A történetek ezért *nem címerenként* vannak leírva, hanem fordítva, egy-egy fontosabb, közös címertörténeti eseményhez vannak kapcsolva az ahhoz köthető, tehát *azonos sorsú* címerek.

A címertörténeti események tételesen:

A címerhasználat indítékait és az emlékműállítás motivációit érintő példák

A középületeket azért díszítették címerekkel, hogy a tulajdonviszony kinyilvánítása, az ideológiai elkötelezettség az építető, a tulajdonos *jó hírét* keltsék (ld. hatóságok: 1-12. sz*. templomok 13-46. sz. iskolák, intézetek 47-69.sz.). Az emlékműállítás motivációja pedig egyrészt valamely korabeli eseményre történő *reagálás*: például a XVIII. századi tűzvészek okán – Szent Flórián-szobor állítása (76. sz.); ferences kriptá beteltekor – sírkert létesítése (91. sz.); kórház fejlesztésének befejeztekor – Esterházy-emléktáblák(92-93.sz.); az EU-ba lépéskor – Mária oszlop állítása (90); a kastélykápolna restaurálása után – plakettel díjazás (101.sz.).

* A javaslat mellékletében levő címerlista szerinti sorszám

Másrészt valamely kerek évfordulóhoz kötődő *megemlékezés*: az államalapítás és a bencés rend millenniumára (80. és 96.sz.); Szent István halálának 900. évfordulójára, mely ugyanakkor a 34. Eucharisztikus Világkongresszus és az első bécsi döntés éve is volt (27.sz., 62. sz.,79. sz.); a reformáció 500 éves ünnepére (98. sz.), illetve közelebbi emlékünnepekre: például Ranolder János születésére (97. sz.); II. Rákóczi Ferenc kassai újratemetésére (89. sz.); ferencesek elhurcolására (94-95.sz.); a ötvenhatos forradalomra (83. sz.); a doni áttörés áldozataira (85-88.sz.), a testvérvárosok jubileumára (99-100. sz.).Több esetben a megemlékezéshez kötődő *ünnepnapra* tették a felavatást: búcsú napjára (94. – 95.,és 97. sz.), állami ünnepre (84. és 98. sz.).

Egyes középületek és emlékművek helyének megválasztása

A reformátusok Újtemploma (41-42.sz.) azért épült erre a térre, mert akkorra már *több* épületük (Nátus, Főiskola, Kollégium) is itt állt. A Szentilonay-ház (69. sz.) a püspök *szülőházának* helyére épült. A reformátorok emlékoszlopát (82. sz.) értelemszerűen a leginkább *református* lakosságú Alsóvárosban építették fel. Nepomuki Szent János szobrát (77. sz.) mindig *víz mellé* állítják, hiszen a szentet vízbe fojtották. A Szent Korona emlékoszlopát (81. sz.) a Korona utcában állították fel.

A címerek helyszínei:

Középületeken:	Emlékműveken:	Közműveken:
- hatósági épületek	- szobrok	- bevezető utak
- egyházi épületek	- emlékoszlopok, obeliszkek	- aknafedlapok
- iskolák, intézetek	- emléktáblák	- mellvédfedőkövek
- bér- és üzletházak	- plakettek	- lámpaoszlopok

Emlékművek áttelepítése

A címertartó és a rózsacsokrot markoló oroszlánpár (4.-5.sz) *helye* -- és vele az állapota -- *többször* változott. Eredetileg a díszudvar régi főkapujánál lehettek, annak kicserélésekor a Várkert piaci belső kapujához kerültek; az új rend a Várkert végére számúzta őket, majd mégis egyre beljebb, a darabonházak mellé, végül a díszudvara, de közvetlenül a kastély fala mellé telepítette őket. A Fogadalmi kép (28) többször is új helyre került; eredetileg a szentély falán *függött*, aztán volt a *sekrestye folyosóján*, a Várkastély Nádortermeiben, kiállították még a Nemzeti Galériában is.

A Szent Flórián-szobrot (76. sz.) egyszer *tűz miatt*, máskor *politikai okból* helyezték át, most újra a régi helyén áll. A Nepomuki Szent János-szobrot (77. sz.) a tó melletti eredeti helyéről a tó *lecsapolása* és a lebontott külső várfal anyagából készült *új úttest* létesítése miatt kellett új, de a szoborállítási hagyományoknak megfelelő vízparti helyre állítani. A Városi Könyvtárnak (63–64. sz.) a Várkastély teljes *restaurálása* és *átszervezése* miatt kellett elköltöznie. Mai épülete is többször cserélt gazdát: volt állami női kórház, csendőrlaktanya, bencés gimnázium elemije, évtizedekig speciális iskola.

A címert hordozó középületek rendeltetésének változásai

A Városháza (6. és 7. sz.) hivatalait a frissen államosított bencés *kolostorba* helyezték át, helyére a Járási hivatal került. Több átszervezés után mára újra az eredeti helyükre kerültek. Ismétlődő változtatásokat élt át a Városháza (6. és 7. sz.) és a Rendőrpalota (8. és 9. sz.), amikor 1945-ben és 1956-ban a megszálló idegen katonaság vörös zászlós parancsnoksága fészkelte bennük rövidebb-hosszabb ideig. A ferences kolostor az államosítás után évtizedekig volt *katonai hivatal*, majd *földhivatal*, jelenleg pedig lakatlan (25–28. sz.)

Az összes korabeli nagy iskola *hadikórház* volt mindkét világháborúban, és különböző ideig még utánuk is. A Várkastély (1. sz.) is részben hadikórház volt a francia megszállás, az 1848-as szabadságharc és a II. világháború végén, majd hosszú évekig, 1958-ig, csaknem végzetes pusztítással járó szovjet *laktanya* lett. Utána kultúrház, könyvtár, múzeum, zeneiskola és óvoda volt egyszerre. A Szentilonay-szegényház (69. sz.) a XIX. és a XX. században többször volt évekig *hadikórház* vagy *iskola*. A Zimmermann iskola (62. sz.), mely csaknem mindig pedagógiai célokat szolgált, volt elemi, magán, kétféle polgári majd általános iskola, kétféle óvoda. Ehhez hasonlóan a Leánypolgári (52. és 53. sz.) volt még leány általános iskola, sporttagozatú, aztán idegen nyelvű általános iskola is a mai rendeltetését megelőzően. A zárdabeli (55–56. sz.) iskolákat az államosítás után hol megszüntették, hol átszervezték, hol összevonták.

Címecsonkítás és emlékműrombolás

A kommunizmus hazai rémuralma kezdetén minden címerről *eltávolították* a Szent Koronát (Rendőrpalota, Leánypolgári, Tanítóképző), *eltüntették* több egyházi épület címerét, kápolnáját, homlokzati szobrát (Zárda, kórház, ferences kolostor), *megsemmisítették* a Várkastély díszkapuját, az Országzászló emlékművet, és *lebontották* a Szentilonay-ház egykori kápolnájának huszártornyát. A reakciónak ítélt intézményfeliratokat *megcsonkították*, *eltávolították*: a Rendőrpalota (9. sz.) hátsó épületének feliratán ma is jól látható az egykori M.KIR. betűk helye. A kórház (65. sz.) homlokzatáról először az „Irgalmas rendi” szavakat, később a címet, végül a hosszú felület végén a cenzúráról árulkodó magára maradt „kórház” szót meszelték le. Pápa város hagyományos címerét egy ötágú vöröscsillagos címerre *cserélték*.

Helyreállítás, újjáépítés, gyarapítás

A rendszerváltás után a fentebb említett megcsonkított címereket *helyreállították*, az Országzászló emlékművet hosszabb zászlórúddal *újra felépítették*, a Várkastély kovácsoltvas díszkapuja – és vele a címerek – most vannak rekonstrukció, restaurálás alatt. Felújították, korszerűsítették és bővítették a Zárda épületében működő iskolákat és a Várkastély épületét. *Állítottak* hét emlékoszlopot és *avattak* öt címeres emléktáblát.

Múzeumba kerültek a hazug emléktáblák és a szovjet „felszabadulási” emlékmű részei. Az öntömjelező pártpolitika jelvénye, a vörös liturgia *elhelyezési sorrendje* szerint készített munkás-paraszt-értelmiségi domborműves-szputnyikos emlékmű darabjai maguktól kezdtek lepotyogni a K&H Bank faláról (Kossuth u. 25.). Marx Böröczky dombon levő szobra a Fapiac

téri elmentés, majd az Erzsébet ligeti elbújtatás után végleg eltűnt az Országzászló helyére állított kegyeletsértő „Napozó férfi” szoborral együtt.

A vöröscsillagos *katonasírok* illő formában méltó helyre kerültek. Ugyanilyen kegyeletes lett a sorsa a Fő térről már régebben az Alsóvárosi temetőbe áttelepített „Devecseri vértanúk” emlékműnek és a benne levő *hamvaknak* is.

A címerek utóélete: hagyományá vált szokások

Szent Flóriánnak, a tűzoltók *védőszentjének* napján a városi tűzoltók minden évben megkoszorúzzák a szent szobrát. Az Országzászló visszaállítása óta Szent István napján újra ezen a helyen van az *államalapítás* városi ünnepe és a koszorúzás. A Március 15. téren a turulos honvéd emlékműnél nemcsak a március 15-i nemzeti ünnepen, hanem a 2001 óta nemzeti *gyásznappá* nyilvánított október 6-án is van megemlékezés és koszorúzás. A *reformátorok emlékoszlopának felállítása* óta a közeli református újtemplomban házasságot kötő ifjú pár mindig átjön az emlékműhöz *fogadalma* megerősítése jeléül.

5.2. A nemzeti érték rövid szöveges leírása és egyedi jellemzése

A címerek leírásának, jellemzésének módszere:

A jegyzékbe vett, különféle helyszíneken levő címerek leírása rendre a következő *címer-alkotórészeket* tartalmazhatja: címerpajzs, rajta a címerkép, rang- illetve méltóságjelző, külső díszek, pajzstartók, körirat-felirat-jelmondat, valamint a lovagkorra visszavezethető sisak, sisakdísz. Ezek közül nem kell minden címer-alkotórésznek szerepelnie a címerben, de a pajzson a címerkép, (vagy pajzs nélkül a címer-elem), mint legfontosabb, nem maradhat el.

Minden egyes címer részletes leírására, egyedi jellemzésére a javaslat terjedelmi korlátai miatt nincs lehetőség. Ehelyett a címerek leírását, értelmezését az előírt sorrendbe tett *címer-alkotórészek* egyes jellegzetes, érdekes példányainak lejegyzésévé mutatjuk be.

Címerleírás a jellemző címer-alkotórészek szerint (tétélesen)

Címerpajzsok

A ferences kolostor harangjának kovácsoltvas fali függesztő szerkezete van. Ennek a szerkezetnek része a címerpajzs (27. sz.), amely körvonalában maga is *harang alakú*. Itáliából származó, a reneszánsz korban elterjedt ún. *lófej-pajzs* a Korvin-ház kapualjában levő címerek pajzsa (72-73. sz.). A 90. sz. oszlop címerképe Szűz Mária faragott mellképe a bibliai *tizenkét csillagos* koronával (Újszövetség, Jelenések könyve, 3. látomás). A csillagkorona önmagában – kerek formájú címernek értelmezve – az Európai Unió címere, égszínkék háttérrel pedig a zászlaja.

Címerképek

Néhány jellegzetesebb címerkép

Az Esterházy-címer (1. sz.) griffje mesebeli, sasfejű, szárnyas oroszlán, melynek *oltalmazó* hatalma is van a ferences templom kapujának *kronogramja* szerint. Pápa város címerében (6. sz.) a keresztbe tett pálmaágakat tartalmazó kis ferde címer eredetileg a várost bíró *Garaiak* címere volt, de akkor még pálmaág helyett összefonódó kígyópárral. A Fináncpalota portálójának címere (11. sz.) szokatlan formában, a koronázási jelvényekhez hasonló módon *díszvankosra* van helyezve. A Thököly-címer (16. sz.) középső, ún. boglárpajzs címerében levő *kétfejű sas* azt jelenti, hogy a család a címet a Habsburgoktól kapta. A ferences rend nagycímere (18. sz.) első mezejében levő, egymást keresztező karok Krisztus megsebzett és rendalapító Szent Ferenc *stigmatizált* karja. A második mezőben egy hatszárnyú *szeráf* (hatszárnyú angyalfej) látható. A harmadik mezőben ábrázolt *öt vérző seb* Krisztus végtagjait átverő szögek és az oldalát átszúró dárda okozta sebek képe, ugyanerre utal a negyedik mező öt keresztje is, mely a Jeruzsálemi Szent Sír Lovagrend címere. A Fogadalmi képen (28. sz.) ábrázolt Pápa városát a Máriacelli Szűzanyának *ajánlja* az Esterházy-család. A csillagos lángoló szív (45. sz.) az Isten iránti *szerelem* jelképe.

A Református Kollégium címerében (47. sz.) a zöld fa a valamikori öskollégium udvarán „tenyésző” *eperfa* képe. Lombja korábban a történelmi Magyarországra emlékeztetett. Luther címerében (58. és 98. sz.) a színeknek szimbólikus jelentésük van. A kórházi gyógyszerár gránátalma címerei (65–68. sz.) az Irgalmas rend és a gránátalma származási helyének nevére, a spanyolországi *Granadára* utalnak. A Korvin-ház (71. sz.) kapuján látható, egykor a kapukeret ívébe *utólagosan* beépített címer valójában *Ráskai*-címer. Ez a név a török időkben többször elmenekült, kicserélődött lakosság tudatából kiveszett, a címer felső mezejében levő *hollós* címer részt pedig később Mátyás címerének nézték. Innen van a ház mai elnevezése.

A *turul* (80. sz. címer-elem) az Álmos anyját álmában megtermékenyítő madarat ábrázolja. Így lett a turul az Árpád-ház, végső soron a magyar *nemzet jelképe*. 1896-ban országszerte turulos emlékoszlopokat állítottak. A Szent Koronát (81. sz.) István azért kérte a pápától és nem a német-római császártól, mert világi hatalmaktól független király akart lenni. A Szent Korona ezért is lett évszázadok óta az *állami függetlenség* megtestesítője, és nem a királyság, mint államforma jelképe. István király halála előtt a Szent Koronát, mint Magyarországot ajánlotta fel Szűz Máriának. Ezért lehet a Szent Korona a külhoni magyarok magyar-igazolmányán és a katonai egyenruha gombjain is. A Kossuth-udvar címere (75. sz.) egy szokatlan, felső részén három csücsökkel ellátott, Szent Korona nélküli Magyarország-címer. Ez Kossuth 1823-ban kelt ügyvédi oklevele kezdőbetűjének sajátos díszítménye. A reformátorok emlékoszlopán (82. sz.) levő Alsóváros-címer eredetileg az Újváros (ma Batthyány) utcai előljáróság (választott esküdtek és bírák) pecsétje volt a XVIII. században. Az oszlopon levő 1575-ös évben Pápán halt meg mindkét prédikátor. Örményország nagycímere (84. sz.) azért érdekes, mert boglárpajzsában az *Ararat hegy* látható, tetején *Noé bárkájával*, a hegy előtti három hullámvonal pedig a bibliai *özönvizet* mutatja – ahogyan azt az örmény hagyomány tartja. Az alatta levő négy címer az örmény uralkodóházak címerei. A MiG-21-es emlékmű (103. sz.) címerén az egykori 47-es Pápai Harcászati Repülőezred Sámán és Griff századának jelvényei, a hátrafelé nyilazó lovas és a repülő griff láthatók. Az Unió aknafedlapon (106. sz.) levő csillagkoronát az Unió tagállamainak kidomborodó sziluettje bontja ketté.

Méltóságjelzők, rangjelzők

A címer fölötti *papi kalap* színe és a róla kétoldalt lelógó *bojtok* száma és beosztása mutatja a címer viselőjének egyházi rangját, méltóságát. Eszterházy Károly (13. sz.), Acsády Ádám (29., 34–37. sz.) és Szentilonay József (69. sz.) püspökök címere fekete kalapos, hat-hat bojtos címer. Érdekes kérdést vet fel a Várkastély díszudvarán álló bal oldali oroszlán (4. sz.) mancsában levő Esterházy-címer, ugyanis a fölötte levő kalapról csak egy-egy bojt csüng le, vagyis a *legalacsonyabb* papi méltóságot jelöli. Tehát ez a szobor a faragásakor még csak fiatal pápai káplán, Eszterházy Károly címere lenne?

A ferences rend négyelt nagycímere (18. sz.) fölött a rangjelző rendhagyó: Krisztus király *töviskoronája*. Krisztus királyi voltára utalhatnak az ő sebeit láttató (25. és 26. sz.) címerek fölötti *zárt* koronák is, mivel azokat csak fejedelmek és királyok használhatták címerük felett. Sajátos helyzetű Szűz Mária *csillagkoronája* (90. sz.), mert az *egész fejet veszi körül, és nem a fej fölött* van, mint ahogyan az a Mária-oszlopokon látható. Az Uniók aknafedélen (106. sz.) levő csillagkorona viszont két ívre van szakítva

Külső díszek

Bemetszett, előre és hátra göngyölődő kartonpapír alakzatait utánzó díszítő keretelés, barokkos *kartus* van több címer alatt: Esterházy-címer (1. sz.); Fináncpalota (10. sz.); Ferences templom padjai (21–24. sz.); Leánypolgári (52–53. sz.) Városi Könyvtár (63–64. sz.). Van néhány *növényi* mintás (Rendőrpalota, (8–9. sz.); Városi Óvoda, 59–60. sz.). Nagyon érdekesek az Esterházy emléktáblák (92–93. sz.) címerei a kórházban: a kerek Esterházy-címerek alatt *csücskös címer* van, mintha az a város címerét jelképezné.

Címertartók

Pápán csak az Ügyészség (12. sz.) és a Tanítóképző Magyarország címerén (54. sz.) van *cserés olajág* címertartó. A következő élőlények szerepelnek még címertartóként: *oroszlán* (4. sz. Esterházy-címer), *sas és oroszlán* (84. sz. Örményország címere), *férfi és nő* (74. sz. Erzsébet-udvar) és *angyalok* különböző testtartásban (34–37. sz. Acsády-címerek).

Címerfeliratok, jelmondatok

A ferences rendi négyelt nagycímer (18. sz.) jelmondata: „*Pax et bonum*” – azaz értelme szerint „Béke és áldás”. Ez gyakorlatilag egyezik a reformátusok „Áldás, békeség” köszöntő szavaival. Pápán és környékén a hit megújítását, a reformáció tanait először hirdető papok éppen a *ferences* szerzetesek voltak. Ma is ez a két szó van kiírva magyarul a Ferences templom kórusa alatt a két szenteltvíztartóra. Rejtélyes, egyelőre megfejtetlen Acsády Ádám címerének *szótöredékekből*, rövidítésekből álló jelmondata a 29. sz. címeren. Töredékessége következtében azt sem lehet pontosan tudni, mit jelentenek a Korvin-ház (71. sz.) Ráskai-címerének töredék szavai. A Rákóczi-oszlop (89. sz.) kis fecskefarkas zászlajának körirata – a korabeli váltópénzek feliratával egyezően – az eredeti teljes jelmondatnak (Cum Deo pro Patria et Libertate) csak *legfontosabbnak* tartott szavát idézi: „Pro Libertate” – a Szabadságért.

Sisak, sisakdísz

A javaslatban csak egyetlen helyen szerepel lovagi sisak sisakdísszel. A 15. sz. képen Szent László királyunk kezében, mintha címere lenne, *szimbolikus* jellegű attribútuma: a csatabárdja; fején korona helyett *lovagi sisak* előrehajló strucc tollakból készített *forgóval*. Jelentésük: Szent László lovagkirály.

Címert hordozó épületek és címerek rejtett üzenete

A Nagytemplom főoltára Magyarország-címerének (14. sz.) ábrázolása *nem méltó* a templom pompájához mérve. A földre tett, meggömbült pajzs eldőlni látszik, el van takarva az Árpád-házat jelölő fele, a fölüle hiányzó Szent Koronát idegen tárgy helyettesíti. Mintha csak a II. József felemás reformjaitól szenvedő Magyarország Eszterházy Károlyt *elkeserítő állapotát* szimbolizálná!

A Ferences templom homlokzatán az egyesített címer (16. sz.) az építető Eszterházy Ferencnek és Thököly Katalinnak csak a *családjára utal*, a mellette jobbról-balról levő Szent Ferenc és Szent Katalin szobor azonban a *keresztnevüket* is tudatja a szemlélővel.

Rejtélyesek a pálos-bencés templom *stallumainak* címerei (31-32. sz.). A hím oroszlánok lábai (comb, térd, lábszár, lábfej) emberi lábak, farkuk nincs, hosszúkás fejük és gyér sörényük *pedig lovakéra emlékeztetnek*.

Az Országzászló emlékmű (79. sz.) oszlopszerű falának ormán levő honfoglaláskori katonát idéző emberfő az ókori határköoszlopok fejszobrára, az ún. *hermára* emlékeztet. Így aztán az emlékmű az ország *zászlaján túl* még a Magyarország határait ezer éve őrző *katonát* is szimbolizálja. Az arc az irredenta eszméknek megfelelően erősen keleties vonású.

Ugyanígy jelképes mondanivalója van a reformátorok emlékoszlopának (82. sz.) is. Az oszlop maga a két reformátor, Sztáray Mihály és Huszár Gál emlékét idézi, az oszlop fölötti dísztetőzet – építési szakszóval *cibórium* – további méltó értelmezést, „oltárkő” - jelleget ad az alatta levő emlékoszlopnak. Ilyen csúcsdíszes, csűrűs sarkú oszlopokon álló dísztetőt ugyanis legtöbbször kőoltárok fölé építettek az ókorban.

A II. világháború áldozataira emlékeztető (86-87. sz.) kopjafa motívumai: a szélesedő szárú, egyenes talpú görög kereszt és a *sugaras* magyar címer – a korabeli, csatatérré változtatott országban – a légmentességért és a romeltakarításért adományozott Polgári Honvédelmi Érdemkereszt elemeire emlékeztetnek. Semmiféle más állami kitüntetésen nincs sugaras magyar címer.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A címer családok, illetve közösségek jelvénye. A családok, neves személyek címerei általában *helyi* események tanúi. A közösségek – hivatalok, iskolák, intézmények, fegyveres alakulatok, egyházi szervezetek -- címereinek sorsa pedig a *haza* sorsát szimbolizálja. A címernek, illetve hordozójának, a színhelynek és a felavatás időpontjának is mindig van története, mondanivalója. Ezek *ismerete* a város közösségének a lakóhelyhez kapcsolódó történelmi-érzelmi *kötődését* eredményezi, ébreszti fel a *lokálpatrióta* tudatot. Ez biztosítja a felhalmozódott közösségi értékek nemzedékről nemzedékre történő *továbbélését*.

A címerek bemutatása, a szülőföld konkrét eseményeinek megismerése – évtizedek és évszázadok távlatából is – lokálpatriótává alakít, *hazaszeretetre* nevel, igaz nemzeti érzést táplál, és egészségessé formálja a *lelket*. Ez korunk és napjaink legfontosabb feladata. Berzsenyi szavaival: „Nem sokaság, hanem *Lélek* s szabad nép tesz csuda dolgokat”!

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

- Bertényi Iván: Kis magyar címertan Gondolat Kiadó, Budapest, 1983
 Biedermann, Hans: Szimbólumlexikon, Corvina, h. n. é. n. (Budapest, 1996)
 Bognár Imre: Pápa településföldrajza Pápa, 1943; Reprint 1997
 Csáky Imre: Heraldika... Corvina Kiadó, Budapest, 2018
 Gömbös Tamás: A szerzetes és lovagrendek címerei és viseletei. A protestáns egyházak jelképei, a szentek jelképes ábrázolása címerekben Telér Kiadó, h.n.é.n. (Bp, 1993)
 Gerő László: Pápa Műszaki Kiadó, Budapest, 1959
 Hoppál Mihály – Jankovics Marcell – Nagy András – Szemadam György: Jelképtár Helikon Kiadó, h.n.é.n. (Budapest, 1990)
 Horváth Elek, Tóth Endre: Pápa útikalauz Főiskolai Nyomda, Pápa, 1936; Reprint 1999
 H. Szabó Lajos: Történelmi emlékhelyek Pápán és környékén, Pápai Nyomda Kft, Pápa, 1996
 Huszár János: Múltidéző történetek Pápáról JMVK kiadása, Pápa, 2005
 Kiss István: A pápai plébánia története Egyházmegyei Könyvnyomda, Veszprém, 1908
 Kubinyi András: Tanulmányok Pápa város történetéből a kezdetektől 1970-ig kiadó Pápa város Önkormányzata (Pápa, 1994) benne 287-322. oldalon:
 Hudi József: Pápa város önkormányzatai a 18. században 1730-1795
 Mezei Zsolt: Pápai templomok JMVK kiadása, Pápa, 2001
 Mezei Zsolt: Az Úr csarnokai JMVK kiadása, Pápa, 2017
 Vál., szerk.: Mezei Zsolt: Várostartó és közműveltség; Pápai Műv. tört. Társ. Pápa, 2001
 Mógor Tamás: Címerfestészet JMVK kiadása, Pápa, 2007
 Molnár Albert, Németh Lajos, Voit Pál szerk.: Művészettörténeti ABC Terra Kiadó (Bp. 1961)
 Takács Béla: Bibliai jelképek a magyar református egyházművészetben kiadó a Magyar Református Egyház Sajtóosztálya, (budapest, 1986)

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: ---

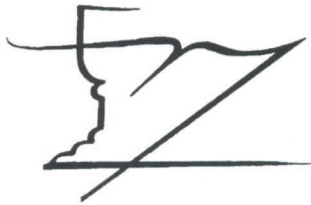
A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképekés filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Nyilatkozat

Alulírott Somfai János (Pápa, Eötvös József utca 18. sz. alatti lakos) büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a felterjesztéshez készített fényképek saját készítésűek.

Pápa, 2019. március 15.

.....

Ajánlás
Somfai János „Címerek a pápai középületeken és műemlékeken” c.
javaslatának elfogadására

Somfai János egyéves kitartó és alapos kutatómunkával összegyűjtötte a Pápa város területén középületeken, emlékműveken, belső berendezési tárgyakon található szimbólumokat: címereket, címerelemeket, különféle emblémákat, melyek városunk történetét a késő középkortól napjainkig tükrözik, így a város és városi kisebb-nagyobb közösségek identitásának részét képezik.

A szerző meghatározott fogalmi keretben, azonos ismérvek alapján foglalta jegyzékbe a feltárt 108 címeremléket. Leírásából a címercsonkítás és emlékműrombolás politikai ideológiai indíttatású eseményei is megismerhetők.

Értékes, szakszerű és hiánypótló kutatómunkája eredményeképpen született Javaslatának elfogadását és a benne foglaltak Települési Értéktárba való felvételét *feltétlenül javaslom.*

Pápa, 2019. március 6.

Hudi József
Dr. Hudi József
levéltárvezető

III. MELLÉKLETEK

Címerek (és címerszerű szimbólumok) listája a lelőhellyel

hatóságok	1 -- 12. sz.
templomok	13 -- 46. sz.
iskolák	47 -- 62. sz.
intézetek	63 -- 69. sz.
bér- és üzletházak	70 -- 75. sz.
szobrok, emlékművek	76 -- 79. sz.
emlékoszlopok	80 -- 91.sz.
emléktáblák	92 -- 103. sz.
közművek	104 -- 108.sz.

Néhány középület és emlékmű címerének képe

(a címer hordozója, közvetlen környezete és a címer)

Pápa városrészeinek tervezett címerei

(Erzsébetváros, Tókertváros, Tapolcafő)

HATÓSÁGI ÉPÜLETEK, TEMPLOMOK

1. címer	A VÁRKASTÉLY HOMLOKZATA P. Fő tér 1. - a várkerti főhomlokzat oromfalán	Esterházy-címer 1784.
2. címer	A VÁRKASTÉLY DÍSZKAPUJA P. Fő tér 1. - a bal pillér ormán	Esterházy-címer 1889/2019.
3. címer	A VÁRKASTÉLY DÍSZKAPUJA P. Fő tér 1. - a jobb pillér ormán	Esterházy-címer 1889/2019.
4. címer	A VÁRKASTÉLY DÍSZUDVARA P. Fő tér 1. - a bal épületszárny előtti oroszlánál	Esterházy-címer 1749. körül
5. címer	A VÁRKASTÉLY DÍSZUDVARA P. Fő tér 1. - a jobb épületszárny előtti oroszlán mancsában	rózsacsokor, szobor része Esterházy-címer eleme 1749. körül
6. címer	A VÁROSHÁZA P. Fő u. 7. - a homlokzat timpanonján	Pápa címere 1823.
7. címer	A VÁROSHÁZA P. Fő u. 7. - a főkapu mellett jobbra	Magyarország címere 1990.
8. címer	A RENDŐRPALOTA FŐÉPÜLETE P. Széchenyi I. u. 18. - az erkély fölötti pártafalán	Magyarország címere 1929.
9. címer	A RENDŐRPALOTA HÁTSÓ ÉPÜLETE P. Zimmermann J. u. 9. - a kapu fölötti pártafalán	Magyarország címere 1929.
10. címer	A FINÁNCPALOTA ma lakóház P. Celli út 4. - a homlokzat timpanonján	Magyarország címere 1914. körül
11. címer	A FINÁNCPALOTA P. Celli út 4. - a portálé kovácsoltvas díszrácsán	Magyarország címere 1914. körül
12. címer	AZ ÜGYÉSZSÉG ÉPÜLETE P. Gyurátz F. u. 3. - a homlokzaton	Magyarország címere 2011.
13. címer	A NAGYTEMLOM HOMLOKZATA P. Fő tér - a homlokzat timpanonján	Esterházy Károly ppk. címere 1786.
14. címer	A NAGYTEMLOM FŐOLTÁRA P. Fő tér – a főoltár jobb oldalán Szent László szobra lábánál	Magyarország címere 1795.
15. címer	A NAGYTEMLOM FŐOLTÁRA P. Fő tér – a főoltár jobb oldalán Szent László szobrán	sisak forgóval és csatabárd szimbólum Szent László király szobrának részei 1795.

16. címe	A FERENCES TEMPLOM HOMLOKZA P. Barát u. 1. - a homlokzati kapu fölött	egyesített Esterházy-Thököly-címer 1677.
17. címer	A FERENCES TEMPLOM SZÓSZÉKE P. Barát u. 1. - a szószék ajtaján --	penna (író lúdtoll), 1677? ágostonos címer eleme
18. címer	A FERENCES TEMPLOM DIADALÍVE P. Barát u. 1. - a diadalíven -	Ferences rend négyelt nagycímere 1942.
19. címer	A FERENCES TEMPLOM SZENTÉLYÉNEK AJTAJA P. Barát u. 1. - a szentélyajtón -	Szent Korona, 1942. Magyarország címerének eleme
20. címer	A FERENCES TEMPLOM ORATÓRIUMÁNAK ERKÉLYE P. Barát u. 1. - az oratórium erkélyének ormán	- Esterházy-címer 1732.
21. címer	A FERENCES TEMPLOM PADSORAI P. Barát u. 1. - a bal padsor elején	ferences címer 1942.
22. címer	A FERENCES TEMPLOM PADSORAI P. Barát u. 1. - a bal padsor közepén	Esterházy-címer 1942.
23. címer	A FERENCES TEMPLOM PADSORAI P. Barát u. 1. - a jobb padsor elején	Magyarország címere 1942.
24. címer	A FERENCES TEMPLOM PADSORAI P. Barát u. 1. - a jobb padsor közepén	Pápa címere 1942.
25. címer	A FERENCES KOLOSTOR KÁPOLNÁJA P. Barát u. 1. - az emeleti kápolna szekrényén balra	ferences címer 1942.?
26. címer	A FERENCES KOLOSTOR KÁPOLNÁJA P. Barát u. 1. - az emeleti kápolna szekrényén jobbra	Kr. öt vérző sebe, ferences címer, 1942.?
27. címer	A FERENCES KOLOSTOR KÁPOLNÁJA P. Barát u. 1. - az emeleti kápolna, harang- függesztő a függőfolyosón	ferences címer 1938
28. címer	A FERENCES KOLOSTOR FOGADALMI KÉPE P. Barát u. 1. - a Kígyó utcai nagyteremben levő kép díszes keretén	Esterházy-címer 1683.
29. címer	A PÁLOS-BENCÉS TEMPLOM HOMLOKZATA P. Fő u. 12. - homlokzati kapu fölött	Acsády Á. ppk. címere 1742.
30. címer	A PÁLOS-BENCÉS TEMPLOM KRIPTÁJÁNAK LEJÁRATA P. Fő u. 12. - a hajó elején a padlózatban	pálos címer 1742.
31. címer	A PÁLOS-BENCÉS TEMPLOM STALLUMAI P. Fő u. 12. - a szentély bal oldalán	pálos címer 1742.
32. címe	A PÁLOS-BENCÉS TEMPLOM STALLUMAI P. Fő u. 12. - a szentély jobb oldalán	pálos címer 1742.

33. címer A PÁLOS-BENCÉS TEMPLOM PADJAI
P. Fő u. 12. - a jobb oldali padsor végén holló, dombormű,
pálos címer eleme
1742.
34. címer A PÁLOS-BENCÉS TEMPLOM SZENT ANNA MELLÉKOLTÁRA
P. Fő u. 12. - a bal oldalon a kórusnál Acsády Á. ppk. címere
az alsó és felső oltárkép között 1742.
35. címer A PÁLOS-BENCÉS TEMPLOM RÓZSAFÜZÉR KIRÁLYNŐJE M. OLTÁRA
P. Fő u. 12. - a bal oldalon a főoltárnál Acsády Á. ppk. címere
az alsó és felső oltárkép között 1742
36. címer A PÁLOS-BENCÉS TEMPLOM REMETE SZENT PÁL MELLÉKOLTÁRA
P. Fő u. 12. - a jobb oldalon a szószéknél Acsády Á. ppk. címere
az alsó és felső oltárkép között 1742.
37. címer A PÁLOS-BENCÉS TEMPLOM SZENT JÓZSEF MELLÉKOLTÁRA
P. Fő u. 12. - a jobb oldalon a kórusnál Acsády Á. ppk. címere
az alsó és felső oltárkép között 1742.
38. címer A PÁLOS-BENCÉS TEMPLOM REMETE SZENT PÁL MELLÉKOLTÁRA
P. Fő u. 12. - a jobb oldalon a szószéknél holló szobor,
a tabernákulum fölött pálos címer eleme
1742.
39. címer A PÁLOS-BENCÉS TEMPLOM RÓZSAFÜZÉR KIRÁLYNŐJE M. OLTÁRA
P. Fő u. 12. - a bal oldalon a szószékkal pelikán (önfeláldozó Kr.) szobor.
szemben a tabernákulum fölött címerszerű vallási szimbólum
1742
40. címer A PÁLOS-BENCÉS TEMPLOM ORGONÁJA
P. Fő u. 12. - az orgona fölött pálos címer
1742
41. címer A REFORMÁTUS ÚJTEMPLOM HOMLOKZATA
P. Március 15. tér – a homlokzat ormán kehely (Kr. vére) kőszobor,
címerszerű vallási szimbólum, 1941.
42. címer A REFORMÁTUS ÚJTEMPLOM TORNyai
P. Március 15. tér – a tornyok csúcsán betl. csillag (Kr. születése) fémtest,
fém toronydísz címerszerű vallási szimbólum, 1941.
43. címer A REFORMÁTUS ÚJTEMPLOMKAPUZATA
P. Március 15. tér – a kapu bal szárnyán kenyér (Kr. teste) címerpajzsban
levő vas ablakrács vallási szimbólum, 1941.
44. címer A REFORMÁTUS ÚJTEMPLOM KAPUZATA
P. Március 15. tér – a kapu jobb szárnyán kehely (Kr. vére) címerpajzsban
levő vas ablakrács vallási szimbólum, 1941.
45. címer A REFORMÁTUS ÚJTEMPLOM KAPUZATA
P. Március 15. tér – az erkély alatt égő szív (Isten szeretete), alatta
8 ágú csillag (Isten dicsősége)
címerszerű vallási szimbólum, 1941.
46. címer A REFORMÁTUS ÚJTEMPLOM TETŐZETE
P. Március 15. tér – a tetőgerinc végén kakas (hűség Kr.-hoz) fémszobor,
címerszerű vallási szimbólum, 1941.

ISKOLÁK, INTÉZETEK, BÉR- ÉS ÜZLETHÁZAK

47. címer	A KOLLÉGIUM, a Ref. Koll. Gimnáziuma P. Március 15. tér 9. - a főhomlokzati kapuzaton	Ref. Koll. címere jelmonddal, 1995.
48. címer	A KOLLÉGIUM P. Március 15. tér 9. - a földszinti lépcső- csarnokban	eperfa dombormű, 2018. Ref.Koll. címerének eleme
49. címer	A KOLLÉGIUM P. Március 15. tér 9. - az 1. emeleti lépcső- csarnokban	eperfa szobor, 1997. Ref. Koll. címe
50. címer	A KOLLÉGIUM P. Jókai utcai szárny - a teherbejárati kapu mellett	Ref. Koll. címere 1995. körül
51. címer	A KOLLÉGIUM P. Séllyei utcai szárny - a teherbejárati kapu mellett	Ref. Koll. címere 1995. körül
52. címer	A LEÁNYPOLGÁRI, ma Vajda Márta Óvoda, Ált. Isk.... P. Jókai Mór u. 37. - a teherbejárati kapu fölött	Magyarország címere 1899.
53. címer	A LEÁNYPOLGÁRI P. Jókai Mór u. 37. - a személybejárati kapu fölött	Magyarország címere 1899.
54. címer	A TANÍTÓKÉPZŐ, ma Jókai M. Közgazd. Szakgimn. P. Veszprémi u. 45. - a főhomlokzat timpanonján	Magyarország címere 1900.
55. címer	A ZÁRDA, ma Erkel Ferenc Ének-Zenei Ált.Isk. P. Korona u. 29. - a szárnyépület bejáratán az új Zárda utcában	Pápa címere 1994.
56. címer	A ZÁRDA P. Korona u. 29. - a szárnyépület bejáratán az új Zárda utcában	Magyarország címere 1994.
57. címer	A PETŐFI GIMNÁZIUM P. Várkert út 6. - a középrizalit pártafalán	Pápa címere 1994.
58. címer	AZ EVANGÉLIKUS ISKOLA, Gyurátz Ferenc Ált.Isk. P. Árok u. 12. - a bejárati kapu fölött	Luther Márton címere 2013.
59. címer	A VÁROSI ÓVODA, ma lakatlan P. Csatorna u. 26. - a kapu fölött, jobbra döntve	Pápa címere 1910 körül
60. címer	A VÁROSI ÓVODA P. Csatorna u. 26. - a kapu fölött, balra döntve	Magyarország címere 1910 körül

61. címer	A KATOLIKUS ISKOLA, ma Szt.István Rk. Ált. Isk. P. Fő tér 6. -- az aula főfalán	Szt. István vt. iskolacímer 2009.
62. címer	A ZIMMERMANN ISKOLA, ma Szt. ANNA Rk. Óvoda P. Zimmermann u. 10. - a lépcsőházi csarnokban	zászlótartó normann pajzs, kettős kereszttel, Magyar- ország címerének elemével 1938
63. címer	A VÁROSI KÖNYVTÁR, Jókai Mór P. Fapiac tér 14. - a kölcsönző helyiség könyvállványán	Esterházy-címer 1989.
64. címer	A VÁROSI KÖNYVTÁR P. Fapiac tér 14. - az előadóterem könyvállványán	Esterházy-címer 1989.
65. címer	A KÓRHÁZI GYÓGYSZERTÁR ÉS MÚZEUM P. Jókai Mór u. 7. - a portál üveglablakán	Irgalmas rend címere 1992.
66. címer	A KÓRHÁZI GYÓGYSZERTÁR ÉS MÚZEUM P. Jókai Mór u. 7. - a gyógyszerkiadó terem utcai ablakán	Irgalmas rend címere 1992.
67. címer	A KÓRHÁZI GYÓGYSZERTÁR ÉS MÚZEUM P. Jókai Mór u. 7. - utcai cégér kovácsoltvas tartón	Irgalmas rend címere 1929.??/1981.
68. címer	A KÓRHÁZI GYÓGYSZERTÁR ÉS MÚZEUM P. Jókai Mór u. 7. - a gyógyszerkiadó terem múzeális szekrényén	Irgalmas rend címere 1765.?
69. címer	A SZENTILONAY-SZEGÉNYHÁZ, ma Szociális Intézmény P. Barát u. 3. - a homlokzati kapu fölött -	Szentilonay József címere 1756.
70. címer	A VÁROSI BÉRHÁZ P. Jókai Mór u. 11. - az 1. emeleti ablakok között középen	Pápa címere 1927.
71. címer	A KORVIN-HÁZ P. Korvin u. 9. - a kapuszárnyra erősítve	Ráskai-címer másolata 1465.
72. címer	A KORVIN-HÁZ P. Korvin u. 9. - a kapualjban balról a 3. gyámpáron	Tahy-címer 1515
73. címer	A KORVIN-HÁZ P. Korvin u. 9. - a kapualjban jobbról a 3. gyámpáron	Tahy-címer 1515
74. címer	AZ ERZSÉBET-UDVAR P. Kossuth u. 30. - a bádóg saroktorony alatt	Pápa címere 1890 körül
75. címer	A KOSSUTH-UDVAR P. Kossuth u. 22. - a kapu fölötti pártafal alatt	Magyarország címere 1912 körül

EMLÉKMŰVEK (szobrok, oszlopok, táblák)

76. címer	A SZENT FLÓRIÁN-szobor P. Flórián u. eleje - a talpzat párkányán -	Esterházy-címer 1753.
77. címer	A NEPOMUKI SZENT JÁNOS-szobor P. Szent István u. - a talpzat párkánya alatt -	Esterházy-címer 1753.
78. címer	A HADIFOGOLY HŐSÖK emlékműve P. Kígyó u. eleje - a ferences templom oldalán	apost. kettőskereszt, 1937 M.ország címerének eleme
79. címer	AZ ORSZÁGZÁSZLÓ emlékmű P. Erzsébet-liget eleje - a befedett Tapolca lejtős partján	. Magyarország címere 1938/2000.
80. címer	A MILLENNIUMI HONVÉD emlékoszlop P. Március 15. tér - a református újtemplom előtt	turul szobor, 1896. Erdély címerének eleme
81. címer	A SZENT KORONA emlékoszlop P. Korona-Zárda u. sarka - a körforgalmi szigeten	. Szent Korona szobor 2011. M.ország címerének eleme
82. címer	A REFORMÁTOROK emlékoszlopa P. Zimmermann utcai fióktér - a kőoszlopon	. az Alsóváros címere 1997.
83. címer	AZ ÖTVENHATOS FORRADALOM emlékoszlopa P. Millenniumi emlékpark - a 6. oszlopon	Kossuth- címer 2006
84. címer	AZ ÖRMÉNY SZÁRM. ARADI VÉRTANÚK emlékoszlopa P. Millenniumi emlékpark - a 7. oszlopon	Örményország nagycímere 2008
85. címer	A II. VILÁGHÁBORÚ ÁLDOZATAINAK kopjafája P. Millenniumi emlékpark - a 3. oszlop főoldalán	Pápa címere 2003.
86. címer	A II. VILÁGHÁBORÚ ÁLDOZATAINAK kopjafája P. Millenniumi emlékpark - a 3. oszlop bal oldalán	Magyarország címere 2003.
87. címer	A II. VILÁGHÁBORÚ ÁLDOZATAINAK kopjafája P. Millenniumi emlékpark - a 3. oszlop jobb oldalán	Magyarország címere 2003.
88. címer	A II. VILÁGHÁBORÚ ÁLDOZATAINAK kopjafája P. Millenniumi emlékpark - a 3. oszlop hátoldalán	Felsőváros címere 2003.
89. címer	A RÁKÓCZI-SZABADSÁGHARC kopjafája P. Millenniumi emlékpark - az 5. oszlop zászlaján	Magyarország címere 2005
90. címer	AZ EU CÍMERE és eredete MÁRIA CSILLAGKORONÁJA P. Millenniumi emlékpark - 4. oszlop	EU címere 2004. Mária-szimbólum eleme
91. címer	A FERENCES SÍRKERT sírkőoszlopa (obeliszkje) P. Kálvária u. - a Kálváriai temetőben, 2114. sírhelyszám	ferences címer 1883.?

92. címer	ESTERHÁZY FERENC ÉS KÁROLY emléktáblája P. Jókai Mór u.7. - a bejárati előcsarnok falán balra	Esterházy-címer 1935.
93. címer	ESTERHÁZY PÁL emléktáblája P. Jókai Mór u. 7. - a bejárati előcsarnok falán jobbra	Esterházy-címer 1935.
94. címer	AZ ELHURCOLT FERENCESEK emléktáblája P. Kígyó u. - a kolostor szárnyépülete falán	ferences címer 2010.
95. címer	AZ ELHURCOLT FERENCESEK emléktáblája P. Kígyó u. - a kolostor szárnyépülete falán	Pápa címere 2010.
96. címer	A BENCÉS REND ÉS TANÁROK emléktáblája P. Fő u. 10. - a Fő utcai kapu mellett	bencés címer 1996.
97. címer	AZ IRGALMAS NŐVÉREK ÉS RANOLDER emléktábl. P. Korona u. 27. - a főbejárati lépcsőcsarnok falán	Ranolder Intézet címere 2005.
98. címer	A REFORMÁCIÓ JUBILEUMI emléktáblája P. Széchenyi u. 15. - a kovácsoltvas kerítés alapfalán	Luther Márton címere 2017.
99.címer	A REFORMÁCIÓ JUBILEUMI emlékfájának táblája P. Gyurácz F. u. 1. -- a gypszegevényen balra	Pápa címere 2017.
100. címer	A REFORMÁCIÓ JUBILEUMI emlékfájának táblája P. Gyurácz F. u. 1. -- a gypszegevényen jobbra	Luther Márton címere 2017.
101. címer	TESTVÉRVÉRVÁROSOK JUBILEUMI emléktáblája P. Fő tér -- a Nagytemplommal szemben levő mellvédfedő végén, tábla bal oldalán	Schwetzingen címere 2012.
102. címer	TESTVÉRVÁROSOK JUBILEUMI emléktáblája P. Fő tér -- a Nagytemplommal szemben levő mellvédfedő végén, tábla jobb oldalán	Pápa címere 2012.
103. címer	A MŰEMLEKVÉDELMI ELISMERÉS emlékplakettje P. Várkastély -- a kastélykáporna falán, balra	Europa Nostra-díj plakett 1990.
104. címer	A VÁROS DÉLI BEJÁRATA városcímerrel P. Külső Veszprémi út és -- körforgalmi szigeten Teveli út kereszteződése	Pápa címere 2009.
105. címer	A VÁROS NYUGATI BEJÁRATA MiG-21 emlékművel P. Celli út és 83-as elkerülő - körforgalmi szigeten út találkozása a gép farkán	47-es repülőezred címere 2018.
106. címer	JÁRDÁN levő ANAFEDLAPOK címerei P. Fő tér -- a Nagytemplom körüli járdákon	Pápa címere 2012.
107. címer	ÁTJÁRÓ UDVARON levő AKNAFEDLAPOK szimb. P. Fő tér 15. – Arany Griff szálloda udvarán	Arany Griff szimbóluma 1996
108. címer	ÚTTESTEN levő AKNAFEDLAP címere P. Kis tér - a Kard utca és a Celli út vonalában	EU címere 2014.

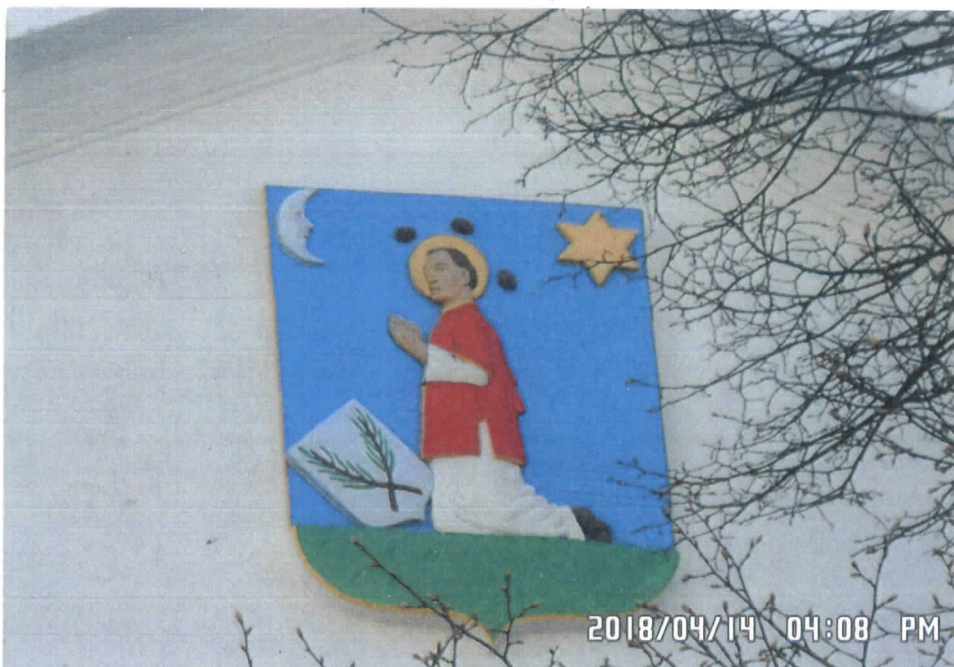
6-7. címer A VÁROSHÁZA

6.

6.

6.

34.

34.

34.

79. címer AZ ORSZÁGZÁSZLÓ emlékmű

79.

79.

79.

77. címer A NEPOMUKI SZENT JÁNOS-szobor

77.

77.

77.

82.

82.

82.

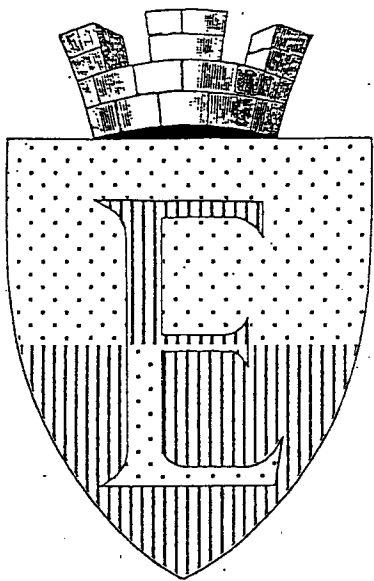
80.

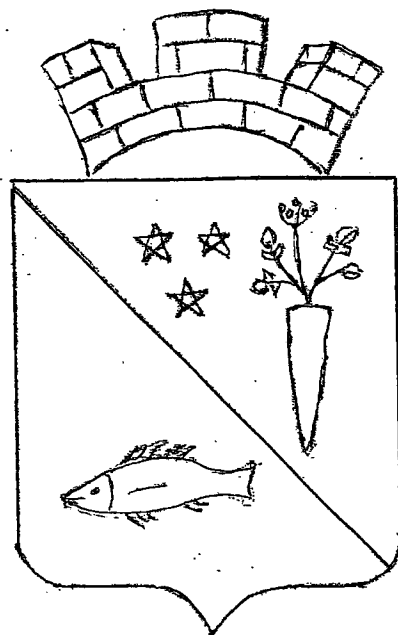
80.

80.

[Az Ercsibetres javasolt címe]
Terve: Szepfi B. + Rajz: Guly István

A Tökéstváros javasolt címe

Javaslat
a tapolcafai városszék címerére